

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Bibliografia anarchii [fragment]

Max Nettlau

Max Nettlau
Bibliografia anarchii [fragment]
1897

<https://polishynell.wordpress.com/2020/07/29/pierwszy-polski-anarchista-w-polsce/> (roz. 29)

Tytuł oryginalny: *Bibliographie de l'anarchie*

Tłumaczenie i opracowanie krytyczne: Polishynell (roz. 28, 29)

pl.anarchistlibraries.net

1897

Spis treści

ROZDZIAŁ XXVIII. UKRAINA 3

ROZDZIAŁ XXIX. POLSKA 4

ROZDZIAŁ XXVIII. UKRAINA

Nie znam ukraińskiej literatury anarchistycznej¹. Wiem, że socjaliści tej części Rosji i Austro-Węgier są federalistami *par excellence* i że przez pewien czas – czas «Hromady» w Genewie, «Hromadskiego Druha» itp. w Galicji – M. Drahomanow, M. Pawłyk, I. Franko, S. Podoliński itd. byli, w teorii, bardzo bliscy anarchizmu, zachowując tą ważną różnicę, że anarchiści mają na względzie wyzwolenie całej ludzkości, podczas gdy ukraińscy socjaliści – nade wszystko Ukrainy. Od tamtej pory zaangażowani są w walce politycznej i stworzyli, przyjmując za organ czasopismo «Narod», Ukraińską Partię Radykalną, wciąż skutecznie przeciwstawiając się doktrynerskiej socjaldemokracji, która chce nawrócić na marksizm galicyjskich chłopów.

¹ Drahomanow wspomina gdzieś czasopismo ukraińskie, niestety niewydane, które miało być pod wpływem idei Bakunina.

ROZDZIAŁ XXIX. POLSKA

Duch narodowy i patriotyczny jest od dawna obecny w Polakach i ciężko przywołać jako przykład przezwyciężenia tego ducha nikogo innego poza Walerym Mroczkowskim (h. Ostroga) patrz s. 44⁽¹⁾. Nawet usiłowania Bakunina od 1847 pozostały bezowocne i w 1872 uniemożliwiły mu porozumienie z Polakami z Zurychu co do redakcji polskiej gazety, do której nie napisał nic prócz programu (patrz s. 49)⁽²⁾.

Nie wiem, czy krakowski *Robotnik*⁽³⁾ (zał. 4 I 1883) był libertariański, skoro w ówczesnych Austro-Węgrzech ruch anarchistyczny dopiero się rozwijał.

Od 1896 ukazuje się we Lwowie dość umiarkowane anarchistyczne czasopismo, *Trybuna ludowa* (5 I 1896). Ruch «niezawisłych socjalistów»⁽⁴⁾, który to poprzedzony i reprezentowany jest przez «Pracę», «Młot» i «Socialist» (po niemiecku)⁽⁵⁾, wydaje mi się częścią osobistej opozycji do liderów socjaldemokracji; jednak w tym czasie, Aleksander Skajewski (już nieżyjący) rozpoczął propagowanie teorii anarchistycznej, którego rezultat jest widoczny porównując «Trybuna ludowego» z poprzednikami.

5 XII 1896 w Londynie ukazał się *Świt*, reklamowany jako dwutygodnik, od redaktora «Trybuna ludowego», Maurycyego D. Jegera⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Mroczkowski współwydał z Bakuninem „Przemówienia wygłoszone na kongresie berneńskim Ligi Pokoju i Wolności” w formie broszury w 1869 roku.

⁽²⁾ Tam szczegóły o formacie wydania: str. 1, in-4°, bez daty i miejsca wydania.

⁽³⁾ „Robotnik. Dwutygodnik poświęcony sprawom klas pracujących” (red. nac. Kazimierz Janowski, wyd. Jan Schmiedhausen) – czasopismo partii Proletariat. Wydano cztery numery.

⁽⁴⁾ „Niezawisli socjaliści” – odniesienie do konfliktu na łamach SPD i PPSD na pocz. lat 90 XIX wieku między „młodymi” a władzami partyjnymi. Głównym przedstawicielem niemieckich niezawisłych był anarchista Gustav Landauer, zaś organem prasowym – berliński „Der Sozialist”, wydawany od 1891 roku. W Galicji najważniejszym z niezawisłych był Ernest Teodor Breiter (pseud. J. L. Prawdzic), redaktor „Pracy” i publicysta w „Trybunie Ludowej”.

⁽⁵⁾ Chodzi o czasopismo wydawane we Lwowie w 1893 roku. W Komitecie redakcyjnym zasiadał Maurycy D. Jeger. Stan zachowania – nieznany. Źródło: Wojciech Goslar, *Jew, Worker, Anarchist: The Experience of Exclusion in Late Nineteenth-Century Austrian Galicia on an Example of Maurycy Jeger's Biography*, konferencja naukowa „Biografia i polityka”, sesja piąta, Muzeum Historii Żydów Polskich, 1 XII 2019.

⁽⁶⁾ Maurycy Dawid Jeger (ur. 4 IV 1871 we Lwowie, zm. po 1897), ps. M. D. Łowicz – żydowski

Z broszur znam tylko dwa tłumaczenia:

Piotr Kropotkin: *Do Młodzieży* (*Aux jeunes gens*, seria «Biblioteczka Proletariata», II, Warszawa, 1883, str. 36, in-8°, wyd. podziemne)

Bakunin: *Bóg i państwo* (*Dieu et L'Etat*), Genewa, 1889, patrz s. 47⁽⁷⁾

wydawca prasy socjalistycznej. Więcej informacji w prelekcji Goslara.

⁽⁷⁾ Szczegóły o formacie wydania: seria «Bibliotheka Walki Klas», I, Miscellanea, seria 1^{sz}, Genewa, 1889, str. 58, in-8°